

พฤติกรรมการณ์สื่อสารกับพฤติกรรมการณ์ตนเอง
ในกลุ่มผู้รับบริการตรวจภาวะโรคและโรคเอดส์

นายอรุณ มะหนี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-583-707-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16054805

COMMUNICATIONS AND SELF CARE
BEHAVIOR OF SEXUAL TRANSMITTED DISEASED CLINIC ATTENDANTS

MR. ARUN MANI

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Public Relation
Graduate School

Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-583-707-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

พฤติกรรมการสื่อสาร กับพฤติกรรมการดูแลตนเอง

ในกลุ่มผู้รับบริการตรวจภาวะโรคและโรคเอดส์

โดย

นาย อรุณ มะณี

ภาควิชา

การประชาสัมพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชราชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ พันนี เขยจรรยา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

อรุณ มະณี : พฤติกรรมการสื่อสารกับพฤติกรรมการณ์ดูแลตนเองในกลุ่มผู้รับบริการตรวจ
 กามโรคและโรคเอดส์ (COMMUNICATIONS AND SELF CARE BEHAVIOR OF SEXUAL
 TRANSMITTED DISEASED CLINIC ATTENDANTS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.จุมพล รอดคำดี
 174 หน้า. ISBN 974-583-707-5

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ
 และสังคม กับพฤติกรรมการสื่อสารและพฤติกรรมการดูแลตนเองของชายที่ใช้บริการและหญิงอาชีพพิเศษที่
 รับบริการตรวจกามโรคและโรคเอดส์ในกรุงเทพฯ จำนวน 360 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 คือแบบสอบถาม ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าสถิติแบบ t-test ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ
 เพียร์สัน ค่าสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ซึ่งประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺

ผลการวิจัยพบว่า

1. การเปิดรับข่าวสารโรคเอดส์ โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีผู้เปิดรับมากที่สุด รองลงมาคือสื่อบุคคล
 และสื่อเฉพาะกิจตามลำดับ สำหรับโอกาสการเปิดรับข่าวสารโรคเอดส์ สื่อบุคคลมากที่สุด รองลงมาคือ
 หนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์ตามลำดับ ส่วนสื่อที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ หนังสือพิมพ์มากที่สุด
 รองลงมาคือสื่อบุคคลและโทรทัศน์ตามลำดับ สำหรับความพอใจในการแสวงหาข่าวสารโรคเอดส์
 หนังสือพิมพ์มากที่สุด รองลงมาคือโทรทัศน์และสื่อเฉพาะกิจตามลำดับ
2. อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่มีเพศสัมพันธ์ ประสบการณ์การป่วยเป็นกามโรค
 มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารโรคเอดส์จากหนังสือพิมพ์ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่มี
 เพศสัมพันธ์ ประสบการณ์การป่วยเป็นกามโรค มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารโรคเอดส์จากนิตยสาร
 และหนังสือวิชาการ ระยะเวลาที่มีเพศสัมพันธ์ ประสบการณ์การป่วยเป็นกามโรค มีความสัมพันธ์กับการ
 เปิดรับข่าวสารโรคเอดส์จากวิทยุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่มีเพศสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์
 กับการเปิดรับข่าวสารโรคเอดส์จากโทรทัศน์ และสื่อเฉพาะกิจ ระดับการศึกษา รายได้ ประสบการณ์
 การป่วยเป็นกามโรค มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารโรคเอดส์จากสื่อบุคคล
3. อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่มีเพศสัมพันธ์ ประสบการณ์การป่วย เป็นกามโรค
 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันโรคเอดส์
4. พฤติกรรมการ เปิดรับข่าวสารโรคเอดส์จากหนังสือพิมพ์ หนังสือวิชาการ และสื่อบุคคล
 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันโรคเอดส์
5. ชายที่ใช้บริการมีพฤติกรรมการ เปิดรับข่าวสารโรคเอดส์ และพฤติกรรมการดูแลตนเอง
 เพื่อป้องกันโรคเอดส์สูงกว่าหญิงอาชีพพิเศษ
6. ระดับการศึกษา เป็นตัวแปรสำคัญที่สุดที่อธิบายพฤติกรรมการ เปิดรับข่าวสารโรคเอดส์และ
 พฤติกรรมการ เปิดรับข่าวสารโรคเอดส์เป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดที่อธิบายความผันแปรหรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม
 การดูแลตนเอง เพื่อป้องกันโรคเอดส์

ภาควิชา.....การประชวสัมพันธ์.....
 สาขาวิชา...นิเทศศาสตร์พัฒนาการ.....
 ปีการศึกษา 2536.....

ลายมือชื่อผู้ผลิต.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

C550824 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION
KEY WORD: COMMUNICATIONS/SELF CARE BEHAVIOR/SEXUAL TRANSMITTEL DISEASED

ARUN MANI : COMMUNICATIONS AND SELF CARE BEHAVIOR OF SEXUAL TRANSMITTED DISEASED CLINIC ATTENDANTS. THESIS ADVISOR: ASSO.PROF. JOOMPOL RODCUMDEE, 174 PP. ISBN 974-583-707-5

The purposes of this study are to investigate the relationship among factors namely demographic variables, socio-economic, status, and communication and self care behavior of sexual transmitted diseased clinical patients. Data were collected from 360 female prostitutes and male patients of venereal disease and AIDS clinics in Bangkok Metropolitan Area. Questionnaire forms were administered to subjects through the process of clinical visit. Percentage, t-test, Pearson product moment correlation coefficients and Multiple Regression Analysis were used to analysis data through SPSS/PC program.

Results indicated that:

1. Subjects exposed to AIDS information from television interpersonal media and specialized media respectively. In terms of opportunity to receive AIDS information, subjects had from interpersonal media followed by newspaper and television. Newspaper were found to give understanding to them more than other types of media followed by interpersonal media and television. As for AIDS information gratification sought, newspapers were found to serve this function the best, followed by television and specialized media.

2. Age, formal education, income, years of having sexual experience and V.D. experience were found to be correlated with exposure to AIDS information through newspapers. Formal education, income, years of having sexual experience and V.D. experience were found to be correlated with exposure to AIDS information through magazines and journals. Years of having sexual experience and V.D. experience were found to be related to exposure to AIDS information through radio. Formal education, income and years of having sexual experience were found to be related to AIDS information exposure from television and specialized media. Finally, formal education, income, and V.D. experience were found to be correlated with exposure to AIDS information from interpersonal media.

3. Age, formal education, income, years of having sexual experience and V.D. experience were found to be correlated with AIDS preventive self care behavior.

4. AIDS information exposure through newspapers journals and interpersonal media were found to be related to AIDS preventive self care behavior.

5. Male AIDS and V.D. clinic attendants were more active than female prostitutes in terms of exposure of AIDS information through media and AIDS preventive self care behavior.

6. Formal education is the most important factor that explain AIDS information exposure through mass media. In addition, AIDS information exposure is the most important factors that explained AIDS preventive self care behavior.

ภาควิชา.....การประชาสัมพันธ์.....

สาขาวิชา.....นิเทศศาสตร์พัฒนาการ.....

ปีการศึกษา.....2536.....

ลายมือชื่อนิสิิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้และความกรุณา และช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากคณาจารย์หลายท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อรองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคลาศิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ และแนะนำการวิจัย ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องในการวิจัยให้ถูกต้องสมบูรณ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบญจรงค์กิจได้ให้ความกรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ พัทธนี เขยจรรยาได้ให้ความกรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณนายแพทย์ธรรมบุญ วรณิสสร ผู้อำนวยการสำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 1 กรมควบคุมโรคติดต่อ ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำ และให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 1 และเจ้าหน้าที่สถานกักโรค และโรคเอดส์บางเขน ท่าเรือ บ้านชีวี นางเล็ง วชิระ พระปิ่นเกล้า และภานีเจริญ ทุกคนที่ให้การช่วยเหลือประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบคุณกลุ่มบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการวิจัยได้แก่ผู้มารับบริการตรวจกามโรค และโรคเอดส์ ซึ่งได้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามด้วยไมตรีที่ดียิ่ง และขอขอบคุณคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล และจัดพิมพ์ ซึ่งทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอีกหลายท่านที่ไม่ได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ ที่ได้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และขอบพระคุณพுகारी ที่เป็นกำลังงานในการศึกษาเสมอมา

นายอรุณ มะหนี

เมษายน 2537

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	14
สมมุติฐาน.....	14
ขอบเขตของการวิจัย.....	15
นิยามศัพท์.....	15
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	18
2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ.....	32
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการดูแลตนเอง.....	36
ความรู้เรื่องโรคเอดส์.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร โรคเอดส์.....	48
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	54
ประชากร.....	54
การเลือกตัวอย่าง.....	54
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
การทดสอบเครื่องมือ.....	55

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	55
	การวัดตัวแปร.....	57
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
	การประมวลผลข้อมูล.....	60
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
5	บทสรุป.....	101
	สรุปผลการวิจัย.....	102
	อภิปรายผล.....	111
	ข้อเสนอแนะ.....	119
	บรรณานุกรม.....	123
	ภาคผนวก ก.....	133
	ภาคผนวก ข.....	146
	ประวัติผู้เขียน.....	174

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ (AIDS) แยกตามปัจจัยเสี่ยง และแยกตามรายที่เริ่มป่วยตั้งแต่กันยายน 2527 ถึงพฤศจิกายน 2536..	3
2	จำนวนผู้มีอาการสัมพันธ์กับโรคเอดส์ (ARC) แยกตามปัจจัยเสี่ยง และแยกตามรายที่เริ่มป่วยตั้งแต่กันยายน 2527 ถึงพฤศจิกายน 2536.....	4
3	จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ (AIDS) จำนวนตามกลุ่มอายุและเพศ ตั้งแต่กันยายน 2527 ถึงพฤศจิกายน 2536.....	5
4	จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ (AIDS) และผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ (ARC) จำนวนตามรายอาชีพ ตั้งแต่กันยายน 2527 ถึงพฤศจิกายน 2536.....	6
5	อัตราการติดเชื้อโรคเอดส์ในหญิงอาชีพพิเศษ และในชายที่มาตรวจกามโรค (มิถุนายน 2527 - มิถุนายน 2536).....	9
6	สถิติผู้ป่วยชายที่มารับบริการ ผู้มารับบริการ ผู้รับบริการตรวจรายใหม่ ผู้ป่วยกามโรค และอัตราป่วยเป็นกามโรค ปีงบประมาณ 2530 - 2534.....	11
7	แสดงคะแนนการเปิดรับข่าวสารโรคเอดส์ ระยะ 3 เดือน จำนวนตามระดับปริมาณ.....	65
8	แสดงคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเอง ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ.....	69
9	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม กับการเปิดรับข่าวสารโรคเอดส์จากสื่อหนังสือพิมพ์..	76
10	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม กับการเปิดรับข่าวสารโรคเอดส์จากสื่อวิทยุ	77
11	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม กับการเปิดรับข่าวสารโรคเอดส์จากสื่อหนังสือวิชาการ..	79

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ และ สังคม กับการเปิดรับข่าวสารโรคเอดส์จากสื่อวิทยุ.....	80
13	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ และ สังคม กับการเปิดรับข่าวสารโรคเอดส์จากสื่อโทรทัศน์.....	82
14	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ และ สังคม กับการเปิดรับข่าวสารโรคเอดส์จากสื่อเฉพาะกิจ.....	83
15	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ และ สังคม กับการเปิดรับข่าวสารโรคเอดส์จากสื่อบุคคล.....	85
16	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ และ สังคม กับการส่งเสริมสุขภาพ.....	87
17	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ และ สังคม กับการป้องกันโรค.....	88
18	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ และ สังคม กับการวินิจฉัยโรค.....	89
19	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ และ สังคม กับการรักษาโรค.....	91
20	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารโรคเอดส์ กับพฤติกรรมดูแลตนเองเพื่อป้องกันโรคเอดส์.....	93
21	แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรม การเปิดรับ ข่าวสาร กับพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ระหว่างหญิงอาชีพพิเศษ และชายที่ใช้บริการ.....	95
22	ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณแบบขั้นตอนระหว่าง ตัวแปรปัจจัย สังคม เศรษฐกิจ กับพฤติกรรมเปิดรับข่าวสาร โรคเอดส์.....	97

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
23	ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณแบบขั้นตอนระหว่าง ตัวแปรปัจจัยสังคม เศรษฐกิจ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร โรคเอดส์ พฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันโรคเอดส์...	99
24	ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม.....	147
25	แสดงการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์จากสื่อต่าง ๆ....	151
26	แสดงปริมาณการเปิดรับข่าวสารโรคเอดส์จากสื่อต่าง ๆ ในช่วง 3 เดือน จำแนกตามความถี่.....	153
27	แสดงโอกาสที่จะรับข่าวสารโรคเอดส์จากสื่อต่าง ๆ	154
28	แสดงการเปิดรับข่าวสารโรคเอดส์จากสื่อต่าง ๆ	155
29	แสดงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่ได้รับจาก สื่อต่าง ๆ	156
30	แสดงความพอใจที่จะแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์จาก สื่อต่าง ๆ	157
31	แสดงการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อต่าง ๆ	158
32	แสดงประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์.....	159
33	แสดงความบ่อยครั้งของการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงอาชีพพิเศษ /ชายที่ใช้บริการ.....	164
34	แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเหตุผลการใช้ และไม่ใช้ถุงยางอนามัย.....	165
35	แสดงการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ	167
36	แสดงพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ 3 ครั้งที่ผ่านมาเกี่ยวกับการใช้ ถุงยางอนามัย	168
37	แสดงพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยกับ การมีเพศสัมพันธ์ ของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อกำหนดสถานการณ์สมมุติ.....	169

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
38	แสดงการใช้อุ้งยางอนามัยของกลุ่มตัวอย่างในการมีเพศสัมพันธ์ 10 ครั้ง.....	170
39	แสดงการวินิจฉัยโรคของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนตามระยะเวลา ที่มาพบแพทย์ หลังจากมีอาการป่วย.....	171
40	แสดงการรักษาตนเองเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนตาม สถานการณ์การป่วยของโรคต่าง ๆ.....	172
41	แสดงวิธีป้องกันโรคเอดส์ของกลุ่มตัวอย่าง.....	173

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย